

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI ADMINISTRAREA AFACERILOR

DEPARTAMENTUL FINANȚE

**Studii empirice privind criminalitatea economică și financiară pentru Germania
versus România. Cauze și soluții**

Coordonator științific:

Prof. Univ. PhD Habil. Monica Violeta Achim

Doctorand:

Sandra Clement

Cluj-Napoca

2023

Lista de conținut

Lista de tabele

Lista de figuri	
Listă de abrevieri	
Dedicație.....	
Introducere	
Capitolul 1. Abordări teoretice privind criminalitatea economică și financiară	
1.1	Originea criminalității economice și financiare .....
1.2	Definiții și înțelegere uniformă .....
1.2.1	Corupție.....
1.2.2	Spălare de bani .....
1.2.3	Economia subterană .....
1.2.4	Evaziune fiscală .....
1.3	Relația dintre corupție, spălare de bani, economie subterană și evaziune fiscală.....
1.4	Instrumente de măsurare .....
1.4.1	Măsurarea corupției.....
1.4.2	Măsurarea spălării banilor.....
1.4.3	Măsurarea economiei subterane.....
1.4.4	Măsurarea evaziunii fiscale.....
1.5	Concluzie .....
Capitolul 2. Factorii determinanți ai criminalității economice și financiare	
2.1	Criminalitatea economică și financiară.....
2.1.1	Contextul teoretic al criminalității economice și financiare .....
2.1.2	Interes științific în domeniul criminalității economice și financiare.....
2.2	Determinanții economici și politici ai criminalității economice și financiare .....
2.2.1	Determinanți economici .....
2.2.2	Determinanți tehnici.....
2.2.3	Determinanți financiari .....
2.2.4	Determinanți politici .....
2.3	Determinanții comportamentali ai criminalității economice și financiare.....
2.3.1	Determinanți culturali .....
2.3.2	Determinanți sociali .....

2.3.3	Determinanții educației	
2.3.4	Determinanți biologici	
2.4	Concluzie	
Capitolul 3. Studiu de caz privind criminalitatea economică și financiară în Germania		
3.1	Introducere	
3.2	Stadiul cercetării în Germania.....	
3.3	Obiective și ipoteze.....	
3.4	Metodologie și date.....	
3.5	Rezultate și discuții	
3.5.1	Analiza descriptivă a modelelor comportamentale ale infracțiunilor financiare individuale și a determinanților acestora.....	
3.5.1.1	Factori determinanți ai respectării obligațiilor fiscale	
3.5.1.2	Factori determinanți asupra moralului fiscal	
3.5.1.3	Factori determinanți asupra nivelului de percepție a corupției	
3.5.1.4	Factori determinanți ai capacității de detectare a spălării banilor.....	
3.5.1.5	Factori determinanți ai atitudinii față de procedurile de cunoaștere a clientelei	
3.5.2	Analiza descriptivă a modelelor comportamentale ale tuturor infracțiunilor financiare selectate și a factorilor determinanți ai acestora.....	
3.5.2.1	Modelul comportamental al tuturor infracțiunilor financiare selectate și vârsta	
3.5.2.2	Modelul comportamental al tuturor infracțiunilor financiare selectate și genul acestora	
3.5.2.3	Modelul comportamental al tuturor infracțiunilor financiare selectate și educație ...	
3.5.2.4	Modelul comportamental al tuturor infracțiunilor financiare selectate și relația profesională	
3.5.3	Relația statistică	
3.6	Discuție	
3.7	Concluzie	
Capitolul 4. Studiu de caz comparativ privind criminalitatea economică și financiară în Germania și România		16
4.1	Introducere	
4.2	Delimitarea modelelor de comportament ale Germaniei și României.....	
4.2.1	Delimitarea geografică.....	
4.2.2	Delimitarea economică	
4.2.3	Delimitare politică	
4.3	Ipoteză.....	
4.4	Metodologie și date.....	
4.5	Comparație descriptivă în funcție de vârstă.....	

4.6	Comparație descriptivă în funcție de sex .....
4.7	Comparație descriptivă bazată pe educație .....
4.8	Comparație descriptivă bazată pe relația profesională.....
4.9	Comparație bazată pe modelul de corelație .....
4.10	Discuție .....
4.11	Concluzie .....
Capitolul 5. Studiu empiric: Cauzalitatea dintre economia subterană și dezvoltarea economică și durabilă	
5.1	Obiectiv și ipoteză.....
5.2	Ipoteză.....
5.3	Metodologie și date.....
5.3.1	Variabile și date .....
5.3.2	Exemplu .....
5.4	Strategia empirică .....
5.4.1	Dependența transversală .....
5.4.2	Rădăcina unitară a panelului și cauzalitatea Granger .....
5.5	Rezultate și discuții .....
5.5.1	Principalele rezultate.....
5.5.2	Verificarea robusteții.....
5.5.3	Delimitarea studiilor existente .....
5.6	Concluzie .....
Concluzia, noutatea și limitele tezei de cercetare.....	
Bibliografie.....	

Rezumat

Teza intitulată "Studii empirice privind criminalitatea economică și financiară pentru Germania versus România. Cauze și soluții" aduce un plus de valoare atât în ceea ce privește concluziile academice, cât și rezultatele practice în ceea ce privește măsurile de combatere a criminalității economice atât la nivel național, cât și internațional.

După o analiză extensivă a literaturii de specialitate și identificarea diferitelor lacune de cercetare, obiectivul tezei ar putea fi rezumat. Scopul acestei teze este de a analiza în mod cuprinzător interacțiunile complexe dintre criminalitatea cu gulere albe și cea financiară, cu diferitele lor manifestări și determinanți, dintr-o perspectivă globală, de a identifica percepția criminalității cu gulere albe în Germania și de a compara rezultatele cu cele din România. Prin formarea de clustere și analizarea diferitelor industrii, se va urmări o nouă abordare de cercetare pentru a putea iniția contramăsuri mai bine direcționate și pentru a identifica grupurile țintă în cel mai bun mod posibil.

Pentru a completa această abordare, va fi realizat un sondaj privind percepția asupra criminalității cu "gulere albe", care va oferi un profil concret cu privire la grupul țintă care este mai vulnerabil la infracțiunile menționate.

Combaterea criminalității economice și financiare rămâne o adevărată provocare pentru factorii de decizie politică. Aceștia trebuie să abordeze cauzele profunde ale corupției, spălării de bani, evaziunii fiscale și economiei subterane, creând în același timp un mediu care să promoveze transparența, responsabilitatea și statul de drept. Lucrarea științifică este deosebit de interesantă pentru politicieni, guvernele din întreaga lume, instituțiile publice și instituțiile de învățământ.

Cuvinte-cheie: Corupție, evaziune fiscală, spălare de bani, economie subterană, educație, vârstă, relații profesionale, România, Germania, măsuri

Introducere

Statul german pierde 12 miliarde de euro din veniturile fiscale ca urmare a scandalului Cumex. În acest caz, actorii de pe piața financiară au colaborat cu cetățeni foarte bogați pentru a obține rambursări de taxe sub pretextul unei lacune juridice, însă aceste rambursări nu au fost niciodată plătite de către cetățeni (Handelsblatt, 2023). Ca urmare a fraudei cu carduri bancare, a avut loc o pierdere economică de 30 de miliarde de euro. Potrivit rapoartelor, au fost efectuate tranzacții fictive și vânzările au fost crescute în mod artificial cu ajutorul unor filiale din Asia (Focus, 2023). Sau chiar se estimează un prejudiciu de 200 de miliarde de dolari pe an ca urmare a expunerii evaziunii fiscale de către Panama Papers. Aceste titluri subliniază cât de răspândită este criminalitatea economică și financiară și impactul ridicat pe care îl are asupra bugetului unui stat. Criminalitatea economică și financiară este din ce în ce mai mult mediatizată în mass-media și reprezintă o problemă tot mai mare pentru societate. Finanțele globalizate, volumul tot mai mare de bani și de tranzacții comerciale și accelerarea tehnologiilor informaționale aduc părți dubioase în cadrul lumii financiare. Prin urmare, combaterea criminalității financiare, care este adesea complexă și provoacă daune financiare semnificative instituțiilor, guvernelor, oamenilor și întreprinderilor, devine din ce în ce mai importantă.

Economia subterană reprezintă una dintre cele mai importante infracțiuni din sectorul financiar și economic. Conform celor mai recente estimări ale lui Medina și Schneider (2022), în cadrul celor 31 de țări europene, 17,3 % din produsul intern brut va fi generat în cadrul economiei subterane în 2022. S-a demonstrat că economia subterană variază în intensitate de la o țară la alta. Astfel, se știe că în țările din estul, centrul și sudul Europei (Bulgaria, Polonia și Republica Cehă), există o economie subterană mai mare în comparație cu fostele țări occidentale, cum ar fi Austria, Italia sau Germania (Medina și Schneider, 2022). Există și alte statistici, care au extins sfera de considerație. Biroul Internațional al Muncii (2018) se concentrează asupra statisticilor la nivel mondial și concluzionează că peste 60 % din populația activă își câștigă existența în economia subterană. Distribuția specifică fiecărei țări variază foarte mult de la o regiune la alta. Cea mai mare povară este în Africa (85,8 %), Asia și Pacific (68,2 %), statele arabe (68,6 %), Statele Unite ale Americii (40,0 %) și, în cele din urmă, Europa și Asia Centrală (25,1 %). O mare varietate de cauze care contribuie la apariția fenomenului economiei subterane ridică semne de întrebare. Pe lângă economia subterană, există multe alte manifestări ale criminalității economice și financiare, cum ar fi spălarea de bani, evaziunea fiscală și corupția. Volumul estimat al spălării de bani la nivel mondial este estimat la 2.000 de miliarde de dolari americani în 2021 (Statista, 2023a).

Confirmată este importanța identificării originii infracțiunilor economice și financiare dintr-o mare varietate de cercuri. Mai ales de-a lungul timpului, importanța criminalității economice și financiare devine din ce în ce mai mare atât pentru factorii de decizie politică, cât și pentru angajați și angajatori, și reprezintă o provocare pentru dezvoltarea durabilă. Criminalitatea economică și financiară își face simțită prezența într-o varietate de domenii, cum ar fi drepturile lucrătorilor, protecția socială și chiar statul de drept. Cu toate acestea, ea limitează, de asemenea, dezvoltarea durabilă a afacerilor, bugetele publice și marja de manevră limitată care le însoțește. Statisticile care contribuie la procesul decizional sunt puse sub semnul întrebării, deoarece nu surprind cu exactitate situația economică a pieței, ceea ce face dificilă derivarea măsurilor.

Noutatea acestei cercetări poate fi evidențiată în mai multe direcții. În primul rând, principalii factori determinanți ai economiei subterane (unii dintre acești factori determinanți au fost prezentați pentru prima dată în literatura de specialitate) sunt examinați ținând cont de o perspectivă complexă și de o abordare multidimensională. A doua contribuție este analiza separată a țărilor europene împărțite în clustere, luând în considerare caracteristicile specifice pentru fiecare grup. A treia contribuție este validarea cauzalității bidirecționale dintre economia subterană și principalii săi determinanți, pentru a evidenția interdependențele și interacțiunile complexe care ar trebui luate în considerare de către factorii de decizie politică. Nu în ultimul rând, sondajul german și comparația care îl însoțește cu valorile românești aduc o nouă abordare pentru a încadra portretul contribuabilului luând în considerare diferite variabile precum vârsta, sexul, educația și statutul profesional. Acesta stabilește constatări privind disponibilitatea de participare, factorii cheie și, mai ales, identificarea potențialelor altor țări.

Combaterea criminalității economice și financiare rămâne o adevărată provocare pentru factorii de decizie politică. Aceștia trebuie să abordeze cauzele profunde ale corupției, spălării de bani, evaziunii fiscale și economiei subterane, creând în același timp un mediu care să promoveze transparența, responsabilitatea și statul de drept. Acest lucru poate include măsuri precum consolidarea instituțiilor, creșterea transparenței în achizițiile publice, reducerea barierelor de intrare în economia formală și îmbunătățirea onestității fiscale.

Această teză contribuie la literatura de specialitate prin analiza unei colecții selectate de factori de influență puternici pentru a identifica diferite sectoare care să explice dimensiunea criminalității economice și financiare. Cu ajutorul rezultatelor obținute, este posibil să se acorde o atenție deosebită anumitor sectoare, astfel încât să fie posibilă reducerea criminalității economice și financiare. Pentru a obține rezultatele de mai sus, teza este împărțită în diferite

capitole. Aceasta începe cu capitolele 1 și 2, în care se discută baza teoretică. Ce este criminalitatea economică și financiară, cum poate fi măsurată și ce factori de influență teoretici au fost identificați până în prezent. În cel de-al treilea capitol, corupția, spălarea de bani și evaziunea fiscală sunt examinate mai detaliat sub forma unui studiu care ia ca exemplu Germania. Pe această bază, aceste rezultate sunt comparate cu un sondaj existent în România în capitolul 4, pentru a descoperi comportamente specifice țării și a genera posibile efecte de învățare. O altă metodologie este aplicată în capitolul următor pentru a crea diversificare. Capitolul 5 completează tabloul criminalității economice și financiare cu un studiu empiric al economiei subterane. Factorii de influență sunt discutați și analizați în ceea ce privește diferite grupuri de țări.

Capitolul 1. Abordări teoretice privind criminalitatea economică și financiară

Pentru a rezuma, criminalitatea economică și financiară nu este un fenomen al secolului XXI, iar incidentele au apărut încă de la grecii antici, în anul 300 înainte de Hristos. Prima consemnare a criminalității financiare și economice a fost scrisă în 1905 de Bongor, care a făcut prima clasificare. De-a lungul timpului, s-au dezvoltat diverse teorii, categorii, sinonime și au apărut definiții. În contextul lucrării, criminalitatea economică și financiară este văzută ca un act ilegal comis singur sau în grup care încalcă legile și încalcă în mod intenționat încrederea prin prisma îmbogățirii personale (bani, răzbunare, presiuni pentru performanță etc.).

Atunci când se iau în considerare diferitele manifestări ale criminalității economice și financiare, se remarcă în special corupția, economia subterană, spălarea de bani și evaziunea fiscală. De asemenea, au putut fi discutate definiții pentru diferitele forme de criminalitate și a fost creată o înțelegere uniformă. S-a stabilit, de asemenea, că diferitele manifestări nu sunt independente unele de altele și pot fi reciproc avantajoase. Diverse interdependențe semnificative au putut fi descoperite în literatura de specialitate și, în unele cazuri, reprezintă chiar condiția prealabilă pentru o altă infracțiune.

Fideli motto-ului lui Drucker (2015) "dacă nu o poți măsura, nu o poți îmbunătăți", au fost enumerate diferitele modalități de măsurare a criminalității economice și financiare și, în plus, au fost descriși cei mai frecvent utilizați și răspândiți indicatori. Pe de o parte, aceasta ajută la o mai bună evaluare a rezultatelor, iar pe de altă parte, permite obținerea unor măsuri mai bine orientate.

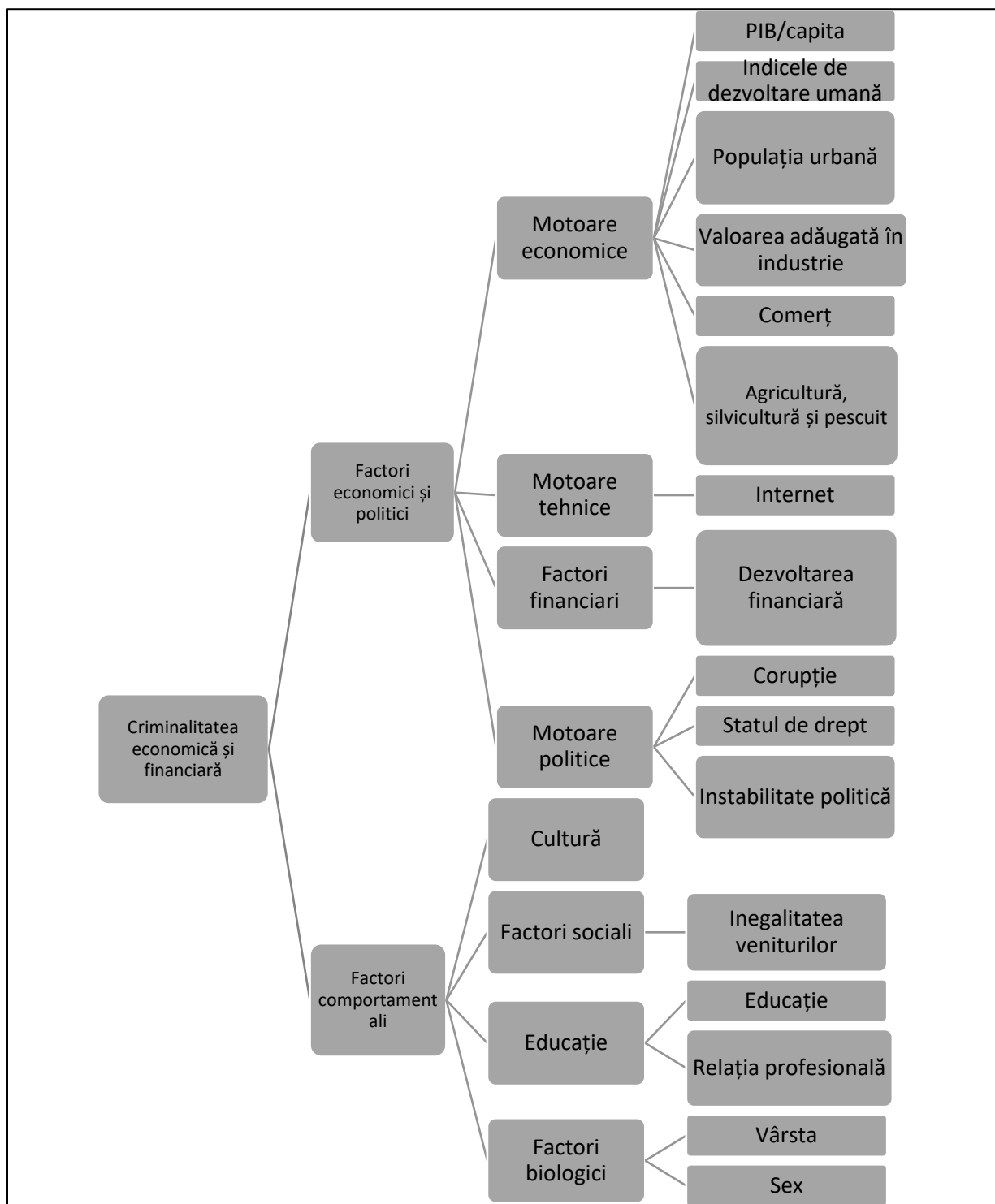
Capitolul 2. Factorii determinanți ai criminalității economice și financiare

Pe scurt, în literatura de specialitate au fost identificați o serie de factori care influențează criminalitatea economică și financiară. Factorii de influență variază de la factori economici, tehnici, financiari, politici, culturali, sociali până la factori biologici. Se pare că au fost identificați mulți factori de influență diferiți la nivel economic și politic. La început, factorii de influență economici au fost examinați mai în detaliu. PIB-ul este probabil cel mai cunoscut factor de influență. IDH, populația urbană, valoarea adăugată industrială și comerțul sunt, de asemenea, factori determinanți ai criminalității economice și financiare. În cele din urmă, au fost descriși factorii determinanți agricultura, silvicultura și pescuitul. Apoi au fost explicați factorii determinanți tehnici, care se referă în principal la determinantul internet. Apoi, sunt identificați factorii determinanți financiari, care includ dezvoltarea financiară. Și, în cele din urmă, sunt explicați factorii determinanți politici ai criminalității economice și financiare. Printre aceștia se numără corupția, care este direct legată. Dar statul de drept și instabilitatea politică sunt, de asemenea, factori importanți.

În contextul factorilor determinanți comportamentali, care sunt strâns legați de criminalitatea economică și financiară, cultura a fost identificată ca fiind un factor determinant. Factorii sociali, cum ar fi inegalitatea veniturilor, sunt, de asemenea, factori determinanți care nu trebuie subestimați. Educația și relația de muncă se numără, de asemenea, printre factorii de influență din ce în ce mai studiați. În cele din urmă, factorii biologici, cum ar fi vârsta și sexul, au fost, de asemenea, identificați ca fiind legați de criminalitatea financiară și cu guler alb.

Figura 1. Interesul științific pentru criminalitatea economică și financiară

Sursa: Compunere proprie a autorului

Cea mai mare parte a literaturii se regăsește în analiza factorilor economici care influențează criminalitatea economică. Se poate aproape generaliza faptul că o economie bine dezvoltată, cum ar fi PIB-ul, bogăția, nivelul de trai, duce la o reducere a criminalității economice și financiare. Se remarcă faptul că țările mai puțin dezvoltate au în același timp o rată mai mare a criminalității, ceea ce subliniază rezumatul descris mai sus. Atunci când se analizează factorii de influență tehnici, a devenit clar că schimbările globale și progresul tehnic au un impact asupra criminalității. Aici, utilizarea internetului este subiectul principal, iar corelația negativă este explicată în diverse studii. Aspectele financiare, cum ar fi evaziunea fiscală, dezvoltarea financiară sau sistemul bancar, exercită, de asemenea, o influență asupra criminalității. Aici, se constată corelații predominant negative. În contextul factorilor politici, este menționată tocmai corupția, care dă naștere la interacțiunea cu alte activități infracționale economice. Statul de drept și instabilitatea politică sunt, de asemenea, citate în mod repetat ca factori determinanți negativi. Aspectele culturale au fost neglijate până acum în literatura de specialitate. Se pare că tocmai contextul cultural joacă un rol major în contextul criminalității economice și financiare. Pornind de la acest lucru, inegalitatea veniturilor, care poate fi regăsită în categoria factorilor sociali, este, de asemenea, un facilitator pozitiv al criminalității. Teza este susținută de faptul că țările cu un nivel scăzut al salariilor și diferențe mari de venituri au în corelație rate ridicate ale criminalității financiare. Educația este, de asemenea, un factor de influență subestimat pe scară largă. Devine clar că educația este un factor favorizant pentru reducerea criminalității. În special în țările mai sărace, cu acces mai redus la educație, se înregistrează o rată ridicată a criminalității. Persoanele mai educate, sunt mai puțin predispuse să se implice în activități infracționale. În cele din urmă, au fost luați în considerare factorii biologici, cum ar fi vârsta și sexul. Se pare că există grupe de vârstă care sunt înclinate să participe la infracțiuni. De asemenea, genul joacă un rol atunci când vine vorba de onestitatea fiscală sau disponibilitatea de a se implica în acte de corupție.

Capitolul 3. Studiu de caz privind criminalitatea economică și financiară în Germania

În primul rând, respectarea obligațiilor fiscale a fost analizată în funcție de vârstă, sex, educație și ocupație. În cazul conformării fiscale în funcție de vârstă, se poate observa că este evidentă o curbă în formă de U ascendentă în funcție de vârstă. În special cei mai tineri (16-24 de ani) și generația mai în vârstă (46-60 de ani) plătesc impozitele în jurul termenului de plată. Grupa de vârstă cuprinsă între 25 și 45 de ani plătește, de asemenea, înainte de termenul limită. Atunci când se analizează respectarea obligațiilor fiscale în funcție de sex, nu se observă diferențe între bărbați și femei. Atunci când se examinează respectarea obligațiilor fiscale în funcție de

educație, este evident că o educație mai înaltă este însoțită de o respectare mai mare a obligațiilor fiscale. Și, în cele din urmă, conformitatea fiscală a fost examinată pe baza relației profesionale. Și aici se poate distinge un model. Toate ocupațiile (studenți, angajați și manageri), cu excepția pensionarilor, au aceeași atitudine față de plata impozitelor. Doar pensionarii, aceștia sunt puțin mai matinali în ceea ce privește termenul de plată. Pentru a rezuma primele ipoteze, generația tânără (16-24 de ani) și generația mai în vârstă (46-60 de ani), nespecifică ca sex, cu studii medii și liceale, ocupație nespecifică sunt respondenții care au cea mai proastă atitudine față de comportamentul de plată a datoriei fiscale.

În răspunsul la ipoteza 1.2, acestea sunt dependențele (vârstă, gen, studii și ocupație) asupra moralului fiscal. Analiza a arătat că, la fel ca și în cazul respectării obligațiilor fiscale, grupa de vârstă 16-24 de ani și grupa de vârstă 46-60 de ani au cel mai scăzut moral fiscal. Și în acest caz, nu există aproape nicio diferență între bărbați și femei. Cu toate acestea, în ceea ce privește educația, se pare că primele trei clase de educație (gimnaziu și liceu, licență și masterat) au cel mai scăzut moral fiscal. Iar dacă ne uităm la statutul profesional, pensionarii au de departe cel mai scăzut moral fiscal. Urmează managerii, studenții și, în cele din urmă, angajații. Din nou, pe scurt, atunci când se caută respondenții cu cel mai scăzut moral fiscal pronunțat, devine clar că se caută mai degrabă o grupă de vârstă tânără sau mai în vârstă, fără specific de sex, cu studii medii și liceale, cu diplomă de licență sau de masterat și cu un loc de muncă actual de pensionar.

Acum se poate răspunde la ipoteza 1.3, care se referea la tema nivelului de corupție. Percepția nivelului de corupție reprezintă, de asemenea, o curbă în formă de U. Cei mai tineri (16-24 de ani) și cei mai în vârstă (46-60 de ani) sunt cei care percep cel mai mult corupția. O dependență este evidentă în acest exemplu. Femeile preponderent percep un nivel de corupție ușor mai ridicat. Iar atunci când se analizează dependența de nivelul de educație, este evident că, cu cât nivelul de educație este mai ridicat, cu atât mai puțină corupție este percepută. Acest lucru înseamnă că absolvenții de liceu și de școală secundară percep cel mai ridicat nivel de corupție. Atunci când se analizează statutul ocupațional, este evident că pensionarii și studenții, în special, au o percepție ușor mai ridicată a corupției. Cu toate acestea, trebuie spus aici că cele două grupuri ocupaționale au, de asemenea, întotdeauna o percepție scăzută a corupției. În concluzie, o persoană cu vârsta cuprinsă între 16 și 24 de ani, de sex feminin, cu studii medii și liceale, angajată ca student are cea mai mare percepție a corupției.

Analiza ipotezei 1.4 s-a referit la capacitatea de a detecta spălarea banilor. Analizând mai atent dependența de vârstă, se poate observa că doar persoanele cu vârsta cuprinsă între 25 și 45 de ani atribuie angajaților băncilor cea mai scăzută capacitate de a detecta tranzacțiile de spălare a

banilor. De asemenea, este evident că mai multe femei atribuie o capacitate scăzută angajaților băncilor. Iar dacă ne uităm la educație, preponderent studenții de la licență sunt foarte critici cu privire la abilități. Această atitudine critică se extinde la studenții de la licență și la manageri. Astfel, în concluzie, femeile cu vârsta cuprinsă între 25 și 5 ani, studente la licență, care în prezent sunt fie studente, fie manageri, sunt cele care atribuie angajaților băncilor cea mai scăzută capacitate de a detecta tranzacțiile de spălare a banilor.

Și, în cele din urmă, ipotezele 1.5 sunt analizate mai în detaliu. În acest domeniu, a fost luată în considerare disponibilitatea clienților de a coopera cu privire la originea banilor (proceduri de cunoaștere a clientului). Se poate observa că, odată cu creșterea vârstei, disponibilitatea de a coopera este pusă din ce în ce mai mult la îndoială. Generația tânără (16-24 de ani) este înțelegătoare și fericită să coopereze. În timp ce generația mai în vârstă (46-60 de ani) cooperează doar cu furie. Atunci când se ia în considerare genul, este evident că femeile sunt ceva mai înțelegătoare decât bărbații. Și, de asemenea, absolvenții de gimnaziu, liceu și masterat este clasa de educație, care variază între înțelegere și supărare. În sfârșit, este evident și faptul că cea mai puțină înțelegere a întrebărilor angajaților băncii o manifestă pensionarii. În timp ce studenții au cea mai mare înțelegere. Când se caută respondenții care au cea mai mică înțelegere pentru a coopera sunt: Bărbații cu vârsta cuprinsă între 46-60 de ani, cu studii medii și liceale sau cu studii de masterat, care sunt angajați ca pensionari.

Analiza mai atentă a ipotezelor 2.1 - 2.4 încearcă să găsească un model în funcție de grupa de vârstă/sex/educație și ocupație, dacă s-ar putea ca aceștia să se comporte întotdeauna la fel, indiferent de activitatea economică din umbră despre care este vorba.

La început, vârsta a fost analizată mai îndeaproape și se poate observa că comportamentul fiscal, moralitatea fiscală, percepția corupției se comportă aproape la fel. Pentru toate cele trei activități de criminalitate economică și financiară, este evidentă o curbă ascendentă în formă de U în funcție de vârstă. O curbă similară se regăsește pentru disponibilitatea de a coopera în procesele de cunoaștere a clientelei. Cu toate acestea, generația tânără (16-24 de ani) a obținut un scor semnificativ mai mic decât restul respondenților. Și în cazul spălării banilor, este evidentă o curbă în formă de U inversat. Astfel, se poate observa că toți respondenții se comportă în același mod atunci când vine vorba de plata impozitelor, de moralul fiscal, de

percepția corupției și, într-o anumită măsură, de disponibilitatea de a coopera în procesele de cunoaștere a clientelei.

Atunci când analizăm activitățile de criminalitate financiară în raport cu genul, ne uităm mai întâi mai atent la bărbați. Se poate observa că comportamentul fiscal, moralul fiscal și, în mod condiționat, percepția corupției și, în mod condiționat, cunoașterea clientelei sunt aceleași pentru bărbați. Din nou, atribuirea abilității angajaților bancari este o curbă în formă de U inversat și este contrară celorlalți.

În cazul femeilor, comportamentul privind plata termenului de plată a impozitelor, moralul fiscal, percepția corupției, disponibilitatea de a coopera în procesele de cunoaștere a clientului și, condiționat (persoanele cu vârste cuprinse între 46 și 60 de ani deviază), detectarea activităților de spălare a banilor este aproape identic.

Ne uităm la activitățile de criminalitate economică în contextul educației. Se poate observa că comportamentul fiscal, moralul fiscal, capacitatea de a detecta tranzacțiile de spălare a banilor și disponibilitatea de a coopera urmează un model similar. Dacă ne uităm mai atent la educație, se poate observa că percepțiile privind corupția merg în direcții opuse, cu excepția absolvenților de gimnaziu și de liceu.

În cele din urmă, atunci când se analizează relația profesională, se poate observa că comportamentul în ceea ce privește moralitatea fiscală, atribuirea capacității de a detecta tranzacțiile de spălare a banilor, percepția corupției și disponibilitatea de a coopera în procesele de cunoaștere a clientelei rulează aproape identic. Excepție face comportamentul fiscal, care merge în sens opus.

Table 2. Rezultatele sintetizate ale ipotezei

Ipoteză	Rezultate
Ipoteză 1.1 Există o corelație între onestitatea fiscală și factori individuali precum vârsta, sexul, educația și statutul profesional.	Vârsta - Valabil Sex - Invalid Educație - Valabil Profesie - Valabil

<p>Ipoteza 1.2</p> <p>Există o corelație între moralul fiscal și factorii individuali, cum ar fi vârsta, sexul, educația și statutul profesional.</p>	<p>Vârsta - Valabil Sex - Invalid Educație - Valabil Profesie - Valabil</p>
<p>Ipoteza 1.3</p> <p>Există o corelație între nivelul de percepție a corupției și factorii individuali, cum ar fi vârsta, sexul, educația și statutul profesional.</p>	<p>Vârsta - Valabil Sex - Valabil Educație - Valabil Profesie - Valabil</p>
<p>Ipoteza 1.4</p> <p>Există o corelație între percepția privind capacitatea angajaților băncilor de a detecta tranzacțiile de spălare a banilor și factorii individuali, cum ar fi vârsta, sexul, educația și statutul profesional.</p>	<p>Vârsta - Invalid Sex - Valabil Educație - Valabil Profesie - Valabil</p>
<p>Ipoteza 1.5</p> <p>Există o corelație între disponibilitatea de a dezvălui informații ca parte a procesului de cunoaștere a clienților și factorii individuali, cum ar fi vârsta, sexul, educația și statutul profesional.</p>	<p>Vârsta - Valabil Sex - Valabil Educație - Valabil Profesie - Valabil</p>
<p>Ipoteza 2.1</p> <p>Există o relație între vârstă și toate activitățile legate de criminalitatea economică și financiară (respectarea obligațiilor fiscale, moralitatea fiscală, nivelul de percepție a corupției, detectarea spălării de bani, procedurile de cunoaștere a clientelei).</p>	<p>Conformitate fiscală - Valabil Moralul fiscal - valabil Corupție - Valabil Spălare de bani - Nu este valabil KYC - Valabil</p>
<p>Ipoteza 2.2</p> <p>Există o relație între gen și toate activitățile legate de criminalitatea economică și financiară (respectarea obligațiilor fiscale, moralul fiscal, nivelul de percepție a corupției, detectarea spălării de bani, procedurile de cunoaștere a clientelei).</p>	<p>Conformitate fiscală - Valabil Moralul fiscal - valabil Corupție - Valabil Spălare de bani - Nu este valabil KYC - Valabil</p>
<p>Ipoteza 2.3</p> <p>Există o relație între educație și toate activitățile legate de criminalitatea economică și financiară (conformarea</p>	<p>Conformitate fiscală - Invalid Moralul fiscal - Valabil Corupție - Nevalid</p>

fiscală, moralul fiscal, nivelul de percepție a corupției, detectarea spălării de bani, procedurile de cunoaștere a clienței).	Spălare de bani - Valabil KYC - Valabil
Ipoteza 2.4 Există o relație între statutul profesional și toate activitățile legate de criminalitatea economică și financiară (conformarea fiscală, moralul fiscal, nivelul de percepție a corupției, detectarea spălării de bani, procedurile de cunoaștere a clienței).	Conformitate fiscală - Invalid Moralul fiscal - Valabil Corupție - Valabil Spălare de bani - Valabil KYC - Valabil

Sursa: Compunere proprie a autorului.

În concluzie, factorii de vârstă, educație și ocupație exercită o mare influență asupra criminalității economice și financiare. Sexul nu este decisiv în unele cazuri, deoarece sunt prea asemănători, iar în unele cazuri, există diferențe mici. Este posibil ca Germania să fie prea emancipată pentru ca factorul de gen să găsească diferențe serioase în modelele de comportament. Rezultatele ajută la direcționarea luptei împotriva criminalității economice și financiare. Pentru guvernul german, organizațiile de luptă, angajații băncilor și pentru mulți alții, acestea reprezintă informații valoroase pentru a-și adapta programul educațional și mecanismele și instrumentele de control.

În concluzie, se poate rezuma că acest studiu ajută la stabilirea unui profil actualizat al contribuabililor din Germania, având în vedere nivelul de moralitate fiscală, percepția corupției și reacția la posibile acte de corupție. În plus, acest studiu încearcă să demonstreze modul în care cetățenii sunt implicați în lupta împotriva spălării banilor și în ce măsură sunt dispuși să coopereze cu instituțiile financiare în această direcție. Pe baza constatărilor noastre, factorii de decizie politică pot înțelege mai bine reacția contribuabililor și percepția acestora față de criminalitatea financiară și economică. Pe baza rezultatelor obținute, pot fi luate măsuri specifice de combatere, dar și de promovare. Constatările sugerează că educația și sensibilizarea aferentă cu privire la importanța și semnificația combaterii criminalității financiare și economice reprezintă un factor potențial cheie. De asemenea, de mare importanță este vârsta și, într-o anumită măsură, statutul profesional. De asemenea, în aceste domenii, este de mare eficiență să se ia campanii și măsuri specifice. Chiar dacă nivelul de conformitate în Germania este destul de ridicat, este nevoie de o mai bună informare a cetățenilor cu privire la posibilele activități în domeniul criminalității financiare.

Capitolul 4. Studiu de caz comparativ privind criminalitatea economică și financiară în Germania și România

Cu ajutorul analizei statistice și descriptive a datelor sondajului din România și Germania, este acum posibil să se răspundă la ipotezele formulate. Atunci când se analizează criminalitatea economică și financiară în funcție de vârstă, este evident că se poate observa o mare dependență din punct de vedere fiscal. O imagine poate fi observată atât în valorile germane, cât și în cele românești. În timp ce în România, se poate observa o tendință aproape constantă. În Germania, există diferențe între generațiile tinere și cele mai în vârstă. Este clar că generațiile mai tinere și mai în vârstă (16-25 de ani; 46-65 de ani) se comportă în mod similar, iar cei cu vârsta cuprinsă între 26 și 45 de ani urmează un model de comportament. În cazul corupției, pe de altă parte, în România există aproape aceeași tendință ca și în Germania, cu o diferență de 2 puncte de scor. Tendința este aproape constantă. Și în cazul activităților de spălare a banilor, se poate observa că atribuirea competențelor angajaților din bănci începând cu respondenții de 26 de ani merge în paralel, cu o diferență de nivel de 0,25 puncte. Germanii atribuie o competență ușor mai mare angajaților bancari decât românii. Invers este valabil pentru cei cu vârste cuprinse între 16 și 25 de ani. Și respondenții români sunt mai convinși de angajații bancari decât germanii. În ceea ce privește disponibilitatea de a coopera, este clar că toți sunt foarte cooperanți. În România, există o mică creștere a disponibilității de a coopera în raport cu vârsta. În timp ce în Germania este evidentă o mică scădere.

Atunci când se analizează criminalitatea economică și financiară în raport cu genul, devine clar că nu este evident niciun comportament specific de gen în materie fiscală și în ceea ce privește aspectele legate de spălarea banilor. Pe de altă parte, atunci când vine vorba de percepția corupției, femeile din Germania și România percep un nivel de corupție ceva mai ridicat. Este evident aici că România are o percepție a corupției semnificativ mai mare decât Germania.

Atunci când se analizează criminalitatea economică și financiară în funcție de nivelul de educație, sunt evidente diferite modele de comportament. La început, sunt examinate modelele de comportament fiscal. Ceea ce este izbitor aici este faptul că absolvenții de studii universitare și de doctorat români și germani se comportă în mod similar sau chiar identic. Pe de altă parte, studenții de la licență și de la masterat se comportă în mod opus în România și în Germania. În România, respectarea obligațiilor fiscale este mai puțin pronunțată decât în Germania. Moralul fiscal este semnificativ mai bun decât în Germania. Percepția corupției urmează un curs similar în toate clasele educaționale, atât în Germania, cât și în România. Deși nivelul diferă cu 2 puncte de scor, atât în România, cât și în Germania, percepția corupției scade odată cu creșterea

nivelului de educație. Și, în cele din urmă, sunt luate în considerare aspectele legate de spălarea banilor. Aici se observă o tendință foarte similară atât în ceea ce privește disponibilitatea de a coopera, cât și în ceea ce privește atribuirea de competențe. Pe măsură ce nivelul de educație crește, se observă o ușoară creștere a disponibilității de a coopera și o ușoară scădere a competenței atribuite angajaților băncilor.

Și, în cele din urmă, relația profesională este examinată mai în detaliu pentru posibile modele comportamentale caracteristice. În cazul subiectelor fiscale, nu poate fi identificat niciun comportament uniform. În România, valorile sunt mai degrabă constante și fluctuează la un nivel în jurul a 0,25 puncte de scor. În timp ce în Germania, atât nivelul dintre moralitatea fiscală, cât și cel de conformitate fiscală se abat puternic unul de celălalt și permit, de asemenea, fluctuații mari în cadrul unei categorii.

Atunci când se analizează profesiile individuale pe baza moralității fiscale, se poate observa un comportament similar doar în rândul angajaților cu gulere albe. Conformitatea fiscală prezintă o tendință similară, cu o diferență de 0,5 puncte de scor. În cazul corupției, evaluarea din România și Germania este similară, cu diferența că acestea se comportă la niveluri diferite. Doar managerii germani se abat și au o percepție semnificativ mai scăzută a corupției. Și, în cele din urmă, sunt luate în considerare activitățile de spălare a banilor. Aici se poate observa că modelele comportamentale specifice fiecărei țări sunt aproape identice atât în ceea ce privește disponibilitatea de a coopera, cât și în ceea ce privește atribuirea competenței în rândul angajaților din bănci, cu diferențe la niveluri diferite. Dacă rezultatele celor două țări sunt comparate între ele, devine clar că angajații și managerii prezintă un parcurs identic. Studenții și pensionarii, pe de altă parte, prezintă o tendință opusă. Studenții români atribuie o competență mai mare angajaților băncii și sunt mai puțin cooperanți. Pensionarii români sunt mai puțin mulțumiți de competența angajaților băncii și mai cooperanți în ceea ce privește informațiile referitoare la tranzacțiile bancare.

Table 3. Rezultatele sintetizate ale ipotezei privind compararea cazului de studiu între Germania și România

Ipoteză	Rezultate
<p>Ipoteză 1.1</p> <p>Există o dependență între respectarea obligațiilor fiscale/moralul fiscal și vârstă într-o comparație între România și Germania.</p>	Valabil
<p>Ipoteză 1.2</p>	

Există o dependență între conformarea fiscală/moralul fiscal și gen într-o comparație între România și Germania.	Invalabil
Ipoteză 1.3 Există o dependență între conformarea fiscală/morala fiscală și educație într-o comparație între România și Germania.	Valabil
Ipoteză 1.4 Există o dependență între nivelul de percepție a corupției și vârstă într-o comparație între România și Germania.	Parțial valabil
Ipoteză 2.1 Există o dependență între nivelul de percepție a corupției și vârstă într-o comparație între România și Germania.	Valabil
Ipoteză 2.2 Există o dependență între nivelul de percepție a corupției și gen într-o comparație între România și Germania.	Valabil
Ipoteză 2.3 Există o dependență între nivelul de percepție a corupției și nivelul de educație într-o comparație între România și Germania.	Valabil
Ipoteză 2.4 Există o dependență între nivelul de percepție a corupției și relația profesională într-o comparație între România și Germania.	Valabil
Ipoteză 3.1 Există o dependență între riscul de spălare a banilor și vârstă într-o comparație între România și Germania.	Valabil
Ipoteză 3.2 Există o dependență între riscul de spălare a banilor și gen într-o comparație între România și Germania.	Invalabil
Ipoteză 3.3 Există o dependență între riscul de spălare a banilor și educație într-o comparație între România și Germania.	Valabil
Ipoteză 3.4 Există o dependență între riscul de spălare a banilor și relația profesională într-o comparație între România și Germania.	Valabil

Sursa: Compunere proprie a autorului.

Comparând criminalitatea economică și financiară între țări, devine clar că diferiți factori au o influență mai mare sau mai mică asupra criminalității. S-a constatat, de exemplu, că educația în special, dar și vârsta, au o influență majoră asupra modelului de comportament. Ocupația nu este un factor de influență puternic, la fel ca și sexul. Aceste constatări pot contribui la lupta împotriva criminalității economice și financiare pentru a oferi măsuri mai bine orientate de control, dar și de sprijin. Din rezultate s-a reținut, de asemenea, că toate persoanele sunt dispuse să contribuie la această luptă. Este posibil ca implicarea cetățenilor să fie un aspect al combaterii cu succes. O altă constatare importantă este nivelul peste medie al respectării obligațiilor fiscale în România, care poate oferi un efect de învățare pentru Germania. Prin acordarea de reduceri pentru plata mai devreme, se dezvoltă o mai bună conformare fiscală și se promovează moralul fiscal. De asemenea, este foarte important să se extindă educația și să se sensibilizeze cu privire la criminalitatea economică și financiară. Aceasta ar putea fi o posibilă abordare pentru România în vederea reducerii ratei corupției. Așadar, per ansamblu, sondajul este o contribuție importantă pentru guverne, pentru organizațiile de luptă, dar și pentru publicul interesat.

Capitolul 5. Studiu empiric: Cauzalitatea dintre economia subterană și dezvoltarea economică și durabilă

Rezultatele cercetării merită să evidențieze influența factorilor de stimulare a SE din mai multe perspective și pentru toate țările lumii grupate în diferite grupuri. Studiul empiric bazat pe cointegrarea panelului aplică modelul FMOLS pentru a examina impactul pe termen lung al factorilor economici, financiari, sociali și culturali, împreună cu factorii determinanți politici și digitalizarea în perioada 1995-2017, iar pentru țările UE analiza ia în considerare date actualizate din 1995 până în 2021.

Având în vedere rezultatele furnizate de cercetarea empirică, putem sublinia influența negativă semnificativă a dezvoltării economice și financiare asupra proliferării SE. O altă constatare principală a studiului este relația bidirecțională dintre SE și dezvoltarea economică, pe de o parte, și, pe de altă parte, cauzalitatea bidirecțională dintre SE și inegalitatea veniturilor. Pe baza acestor constatări, politica guvernamentală poate fi orientată pe termen lung pentru reducerea inegalităților și pentru creșterea bunăstării cetățenilor, în vederea reducerii răspândirii SE. O altă direcție importantă pentru combaterea ES este o mai bună stabilitate politică, împreună cu controlul corupției, în special în țările din Europa Centrală și de Est și în țările cu venituri reduse.

În ceea ce privește influența sectoarelor economice majore asupra SE, rezultatele noastre nu sunt omogene. În ceea ce privește cauzalitatea dintre SE și industrie, se înregistrează un impact negativ semnificativ al industriei în toate clusterelor, cu excepția țărilor cu venituri ridicate. Acest lucru confirmă ipoteza noastră conform căreia industria poate reduce răspândirea activităților informale. Am presupus acest impact negativ al industriei asupra activităților subterane deoarece, în acest sector, datorită reglementărilor stricte, forța de muncă informală este limitată. Conform rezultatelor noastre, se confirmă o cauzalitate bidirecțională între SE și industrie pentru toate țările lumii, inclusiv pentru grupul de țări europene. Pe baza acestor rezultate, putem afirma faptul că legătura de cauzalitate dintre SE și industrie poate fi complexă și multifacțată. Este relevant să subliniem, de asemenea, impactul SE asupra industriei. Pe de o parte, SE poate avea un impact negativ asupra industriei formale prin crearea unei concurențe neloiale. Atunci când întreprinderile sau persoanele fizice se angajează în activități economice informale, acestea pot fi în măsură să ofere bunuri sau servicii la prețuri mai mici decât cele din sectorul formal, datorită costurilor de operare mai mici și evaziunii fiscale. Acest lucru poate duce la deplasarea întreprinderilor formale, deoarece consumatorii pot prefera să achiziționeze bunuri sau servicii mai ieftine din economia subterană. O altă consecință importantă a economiei subterane este reducerea veniturilor fiscale care ar putea fi utilizate pentru a sprijini industria formală prin investiții în infrastructură sau subvenții. Pe de altă parte, economia subterană poate oferi, de asemenea, oportunități pentru industria formală prin crearea unei surse de cerere pentru produsele sau serviciile sale, astfel încât întreprinderile din industria formală pot fi stimulate de economia subterană, deoarece. În general, cauzalitatea dintre SE și industrie este complexă, iar factorii de decizie politică trebuie să analizeze cu atenție influența SE asupra industriei și să elaboreze strategii care să promoveze creșterea sectorului formal, abordând în același timp cauzele profunde ale activităților economice informale. În plus, acest sector poate avea o contribuție importantă la limitarea economiei subterane dacă guvernele asigură reglementări clare și transparență.

În ceea ce privește serviciile, influența asupra SE este pozitivă, la fel ca și în cazul agriculturii, astfel că agricultura și serviciile sunt două motoare importante pentru dezvoltarea SE. Aceste două sectoare oferă multe oportunități, care se pretează la activități informale: cum ar fi serviciile personale, serviciile casnice, transportul, livrarea de alimente, agricultura la scară mică, aranjamentele informale de muncă.

În ceea ce privește sectorul comerțului, avem un impact direct semnificativ asupra economiei subterane, deoarece cu cât este mai dezvoltat sectorul comerțului, cu atât mai bune sunt

reglementările și transparența în acest domeniu. Astfel, participanții din acest sector trebuie să realizeze reglementări mai puternice pentru a-și desfășura activitățile comerciale internaționale.

Educația joacă un rol cheie în diminuarea SE și acest fapt este confirmat de studiul nostru, deoarece există o corelație directă semnificativă pentru toate țările, cu excepția țărilor din Europa de Nord. În țările din Europa de Nord, deoarece nivelul SE este foarte scăzut, este posibil să existe un impact negativ anterior al nivelului de educație, înregistrat înainte de perioada studiată de noi.

SE are diferite forme și se află într-o evoluție continuă, în unele cazuri foarte greu de prevăzut și anticipat. Principala preocupare a guvernelor ar trebui să fie ajustarea metodelor și mijloacelor de combatere a activităților subterane. Pe de o parte, o posibilă soluție ar putea fi implementarea diferitelor tehnologii de lanț de blocuri pentru reducerea acestor activități. Pe de altă parte, îmbunătățirea sistemului educațional și a educației generale a cetățenilor prin diferite campanii de informare și de prezentare a consecințelor negative ale SE poate fi o modalitate considerabilă de reducere a proliferării SE. Creșterea stabilității politice, împreună cu limitarea corupției, poate duce la o creștere a încrederii cetățenilor în guverne și, pe această bază, la o scădere a activităților informale. Reducerea sărăciei și a inegalității veniturilor este o altă modalitate eficientă de combatere a activităților subterane, care nu este suficient luată în considerare, în special în țările cu venituri mici.

Noutatea acestei cercetări poate fi subliniată în câteva direcții. În primul rând, testarea principalilor factori determinanți ai SE (unii dintre acești factori determinanți introduși pentru prima dată în literatura de specialitate) luând în considerare o perspectivă complexă și o abordare multidimensională. A doua contribuție este analiza distinctă pentru țările europene împărțite în clustere, luând în considerare caracteristicile specifice pentru fiecare grup. Cea de-a treia contribuție este validarea cauzalității bidirecționale între SE și principalii determinanți ai acestora, pentru a dezvălui interdependențele și interacțiunile complexe de care ar trebui să țină seama factorii de decizie politică. Combaterea economiei subterane rămâne o adevărată provocare pentru factorii de decizie politică. Aceștia trebuie să abordeze cauzele profunde ale incidenței corupției și ale nivelului economiei subterane, creând în același timp un mediu care să promoveze transparența, responsabilitatea și statul de drept. Acest lucru poate implica măsuri precum consolidarea instituțiilor, creșterea transparenței în domeniul achizițiilor publice, reducerea barierelor la intrarea în economia formală și îmbunătățirea respectării obligațiilor fiscale.

Concluzia, noutatea și limitele tezei de cercetare

Criminalitatea economică și financiară rămâne un subiect insuficient înțeles și clarificat în contextul actual, caracterizat de o dezvoltare fulminantă în toate domeniile. Datorită creșterii numărului de infracțiuni cu gulere albe, a publicațiilor de seturi de date, a teoriilor și cercetărilor, se poate considera că această disertație este o mare contribuție la cercetare. Lucrarea științifică este deosebit de interesantă pentru politicieni, guvernele din întreaga lume, instituțiile publice și instituțiile de învățământ. Aplicarea a trei concepte diferite, analiza diferitelor țări și clustere, dar și analiza extensivă a literaturii de specialitate reprezintă o mare valoare adăugată atât pentru publicul academic, cât și pentru cel practic. După o analiză extensivă a literaturii și identificarea diferitelor lacune de cercetare, obiectivul tezei a putut fi sintetizat. Scopul acestei teze este de a analiza în mod cuprinzător interacțiunile complexe dintre criminalitatea economică și financiară cu diferitele lor manifestări și determinanți dintr-o perspectivă globală, de a afla percepția criminalității economice în Germania și de a compara rezultatele cu cele din România. Prin formarea de clustere și analizarea diferitelor industrii, se urmărește o nouă abordare de cercetare pentru a introduce contramăsuri mai bine direcționate și pentru a identifica grupurile țintă în cel mai bun mod posibil. Pentru a completa această abordare, se va efectua un sondaj privind percepția infracțiunilor economice, care va oferi un profil concret al grupului țintă care este mai vulnerabil la infracțiunile menționate.

Beneficiul prezentei lucrări este larg diversificat, atât din punct de vedere al interesului de conținut, cât și al obiectului de investigare. Astfel, grupul țintă este divers și poate fi de natură publică, privată, dar și corporatistă. Exemple de interes din perspectiva țării în rezultatele obținute sunt

- Guvernele din întreaga lume pentru a reduce infracțiunile economice specifice fiecărei țări. Țările individuale se pot deplasa în jurul factorilor lor de influență și pot crea pachete de măsuri mai bune.
- Grupări de țări, cum ar fi Uniunea Europeană, Spațiul Economic European, Asociația Europeană a Liberului Schimb, reuniuni internaționale ale țărilor etc. Datele pot fi utile pentru a dezvolta abordări comune și acțiuni comune în vederea conceperii unui pachet unificat de prevenire și acțiune. De asemenea, este foarte important să se obțină sinergii de la alte țări și să se învețe din greșelile sau succesele altor țări.
- Instituțiile de învățământ, cum ar fi universitățile, dar și liceele și școlile secundare. Importanța tot mai mare a educației și a creșterii gradului de conștientizare a problemelor.

- Instituții financiare și statistici pentru a înregistra interesul pentru cercetare și a clasifica importanța subiectului.

- Pentru trezorerie, rezultatele sunt de interes, care pot ajuta la selectarea anumitor grupuri de persoane care să fie din ce în ce mai mult examinate în ceea ce privește evaziunea fiscală, moralitatea fiscală, corupția.

- Puterea legislativă a unei țări este de interes care sunt eventualele noi legi care pot fi adoptate pentru a introduce măsuri de minimizare preventivă a infracțiunilor economice.

Din perspectiva afacerilor din sectorul privat, rezultatele reprezintă, de asemenea, informații valoroase:

- Este foarte important pentru companii să știe ce grup de persoane sau chiar ce sector de activitate este predispus să se implice în infracțiuni cu gulere albe. Ca urmare, pot fi pregătite analize de risc și pot fi inițiate contramăsuri prin formare și educație. De asemenea, prin modernizarea tehnică a programelor și a mecanismelor de control intern, există astfel o șansă de a identifica infracțiunile cât mai repede posibil.

În plus, publicul academic este interesat și de conceptualizarea și tehnicile acestei elaborări.

- Interesul este stârnit mai ales în universități și în instituțiile de cercetare, care pot învăța din aceste tehnici și, de asemenea, le pot aplica.

- Rezultatele reprezintă, de asemenea, o contribuție deosebită la psihologia comportamentală.

Astfel, disertația deschide calea pentru o cooperare mai intensă între țări, sprijină țările naționale în lupta împotriva infracțiunilor economice, încearcă să ajute companiile și universitățile să prioritizeze corect problemele și contribuie la statistici.

Combaterea criminalității economice și financiare rămâne o adevărată provocare pentru factorii de decizie politică. Aceștia trebuie să abordeze cauzele profunde ale corupției, spălării de bani, evaziunii fiscale și economiei subterane, creând în același timp un mediu care promovează transparența, responsabilitatea și statul de drept. Acest lucru poate include măsuri precum consolidarea instituțiilor, creșterea transparenței în achizițiile publice, reducerea barierelor de intrare în economia formală și îmbunătățirea onestității fiscale. Principala preocupare a guvernelor ar trebui să fie adaptarea metodelor și mijloacelor de combatere a activităților ilegale. Pe de o parte, utilizarea diferitelor tehnologii blockchain și a inteligenței artificiale pentru a reduce aceste activități ar putea fi o soluție posibilă. Este clar că dezvoltarea financiară prin canale multiple va duce la o scădere a economiei subterane. Unul dintre canale este

creșterea incluziunii financiare, care duce la un acces mai mare la servicii financiare pentru o populație mai mare. Astfel, oamenii nu au tendința de a se angaja în activități economice subterane, deoarece au acces ușor la finanțare din partea instituțiilor financiare. Un alt aspect important este că dezvoltarea financiară poate duce la o mai bună transparență și responsabilitate în sectorul financiar. Acest lucru poate face mai dificilă implicarea persoanelor fizice în activități economice subterane, deoarece este mai probabil ca tranzacțiile lor să fie monitorizate și raportate autorităților. Promovarea sistemelor de plăți electronice poate reduce costurile și riscurile asociate tranzacțiilor în numerar, deoarece este mai probabil ca acestea să fie utilizate pentru activități economice subterane. Analiza noastră econometrică confirmă contribuția semnificativă a numerarului la înflorirea economiei subterane. În plus, reglementările stricte privind combaterea spălării banilor pot fi un alt instrument eficient pentru a reduce economia subterană. În general, factorii de decizie politică ar trebui să acorde o atenție deosebită dezvoltării sectorului financiar, deoarece acesta joacă un rol esențial în reducerea dimensiunii economiei subterane prin crearea mai multor stimulente pentru ca persoanele fizice să se angajeze în activități economice legitime.

Pe de altă parte, dezvoltarea sistemului educațional și îmbunătățirea educației indivizilor prin diverse campanii de informare reprezintă o necesitate, iar evidențierea consecințelor negative ale criminalității economice și financiare poate fi o modalitate importantă de a reduce prevalența muncii nedeclarate. Creșterea stabilității politice și reducerea corupției poate duce la o creștere a încrederii cetățenilor în guverne, ceea ce, la rândul său, poate duce la o scădere a activităților informale. Reducerea sărăciei și a inegalității veniturilor este un alt mijloc eficient de abordare a economiei informale care nu a fost abordat în mod adecvat, în special în țările cu venituri mici.

Noutatea acestui studiu poate fi subliniată în mai multe direcții. În primul rând, acesta examinează principalii factori determinanți ai economiei informale (unii dintre acești factori determinanți au fost prezentați pentru prima dată în literatura de specialitate), luând în considerare o perspectivă complexă și o abordare multidimensională. A doua contribuție constă în analiza separată a țărilor europene împărțite în clustere, luând în considerare caracteristicile specifice pentru fiecare grup. Cea de-a treia contribuție este validarea relației bidirecționale dintre economia subterană și principalii factori de influență, pentru a arăta interdependențele și interacțiunile complexe care ar trebui luate în considerare de factorii de decizie politică. Nu în ultimul rând, analiza unui nou studiu realizat în Germania și comparația însoțitoare cu valorile românești pun în funcțiune un nou concept pentru a trasa imaginea contribuabilului luând în considerare diferite variabile precum vârsta, sexul, educația și statutul profesional. Nu am

cunoștință de un astfel de studiu în Germania până în prezent și reprezintă o mare valoare adăugată. Oferă informații despre disponibilitatea de a participa, factorii cheie și, mai ales, identificarea potențialului în alte țări. În plus, sunt elaborate profiluri personale, care facilitează identificarea și prevenirea infracțiunii.

Cu toate acestea, disertația are și limitări. În primul rând, perioadele de studiu nu reprezintă cele mai recente date. La construirea modelului empiric, selecția datelor s-a bazat pe cele mai recente date la momentul respectiv din Medina și Schneider (2019), care au variat între 2005 și 2017. În plus, în toamna anului 2022 a fost publicat un set de date reeditat din Medina și Schneider (2022), cu o perioadă de date extinsă până în 2020. Pe de o parte, datele nu au fost incluse în continuare, deoarece modelul a fost final în proiectare; pe de altă parte, modelul final nu a fost extins pentru a evita distorsionarea rezultatelor din cauza pandemiei Covid-19. Examinarea factorilor care afectează economia subterană în timp ce se iau în considerare primele cazuri de Covid-19 îmbolnăvite în 2019 distorsionează posibii factori de influență. În al doilea rând, sondajele sunt instantanee realizate în decurs de aproximativ 20 de zile. Acest lucru înseamnă că, deși dimensiunea eșantionului este foarte informativă, acesta a fost realizat într-o perioadă de timp foarte limitată.

Ar fi recomandabil, pe de o parte, să se analizeze mai atent datele modelului empiric cu cele mai recente date, luând în considerare efectul special (Covi-19), iar, pe de altă parte, să se efectueze sondajele din Germania și România, de exemplu, anual, pentru a crea o mai bună comparabilitate și dezvoltare.

Posibil ca, de asemenea, comunitatea științifică să se concentreze mai mult asupra circumstanțelor și previziunilor viitoare, care sunt efectele pe care circumstanțele politice, economice sau de altă natură le au asupra criminalității economice și financiare, pentru a concepe măsuri preventive și, astfel, pentru a fi mai rapid în implementarea acestora. Devine clar că cercetarea în aceste domenii rămâne imperativă.